

„Legende Atrizilor“ la Cetatea Histria

Constanța

Seri de teatru antic

Așa s-a intitulat ampla acțiune culturală care a înscris, pentru a doua oară în acest an, numele Dobrogei în calendarul faptelor de cultură teatrală și muzicală de interes republican, menite să ilustreze și să demonstreze, fără putință de tăgadă, spiritul de emulație pe care l-a declanșat „Cîntarea României“.

Organizate sub auspiciile Consiliului Culturii și Educației Socialiste, realizate prin triplă inițiativă — Comitetul județean de cultură și educație socialistă, Teatrul Dramatic din Constanța și A.T.M. — Serile de teatru antic reprezintă un moment artistic complex, original, de răsunet civic.

Spectacolele

Desfășurat în mai multe localități de străveche însemnătate istorică, de pe întinsul pământului dobrogean, Festivalul a înscris pe agenda sa câteva propuneri extrem de interesante și de atractive: 1. să studieze, în afara scenei de teatru „italiene“, în aer liber, într-un cadru natural evocator, în locuri pitorești, străjuite de vestigii arhitectonice, noi spații de joc, propice desfășurării unor reprezentații de teatru liric și dramatic; 2) să descopere și să adopte noi forme și modalități de reprezentare teatrală, care ar putea contribui, în modul cel mai fericit, la valorificarea zestrei noastre arheologice, atrăgând atenția publicului — românesc și străin, poposit pe litoral — asupra vechimii și continuității valorilor materiale și spirituale create, de-a lungul mileniilor, de către poporul nostru, la confluența unor temeinice și strălucite culturi.

Programul actualei ediții (în pofida titlului, care a stîrnit și unele nedume-

riri) s-a axat pe o idee foarte clară și generoasă: reevaluarea, din perspectivă contemporană, a repertoriului antic și a creațiilor inspirate de temele și miturile antichității, elaborate de scriitori români și străini.

Repertoriul primei ediții a cuprins, la capitolul prelucrării miturilor, câteva opere reprezentative, transmise omenirii de părinții teatrului, la care s-au adăugat scrierile autorilor noștri — Vasile Alecsandri, Lucian Blaga, Radu Stanca.

Deși incomplet, compus mai ales din variațiuni pe teme antice, programul actual s-a dovedit, totuși, un test substanțial și, mai ales, util pentru întocmirea unei liste capabile să răspundă intențiilor programatice ale Festivalului constănțean și a-i defini personalitatea

Solicitați chiar și pe calea indirectă, mai puțin evocatoare, a unui scenariu-colaj, Eschil, Sofocle, Euripide, s-au arătat a fi pilonii de rezistență ai teatrului, pe care se pot ridica edificii spectaculare dintre cele mai solide și mai expresive. *Legende Atrizilor*, spectacolul Teatrului Dramatic din Constanța (gîndit și special structurat pentru a fi reprezentat la ruinele Cetății Histria) a fixat atenția asupra celei mai elocvente propuneri de montare, apte să confirme calitățile locului de joc, să demonstreze adecvarea peisajului natural evocator la o reprezentație anume structurată. Procesiune solemnă, ceremonial public, care îmbină întîmplări dramatice din *Orestia* cu momente de ritual folcloric românesc (inspirate din miturile tracice, din cultul arhaic al lui Dionysos-Bachus), spectacolul *Legende Atrizilor* a relevat câteva momente de mare frumusețe și plasticitate teatrală, cu o reală forță de emoționare colectivă. Imperfect sub raportul unității stilistice, cu licențe de gust, în privința unor detalii de decor și costum, demersul.

totuși temerar, al regizorului Silviu Purcărete (supus discuției, pentru încercarea de a demonstra „contaminarea” culturilor) s-a înscris în palmaresul primei ediții, ca una dintre manifestările adevrate, generoase în sugestii. Inspirată muzică a lui Iosif Herța, contribuția valoroasă a actorilor Ileana Ploscaru, Diana Cheregi, Vasile Cojocaru, Ana Mirena, Virgil Andriescu, prezența activă a artiștilor păpușari, au fost argumentele prin care s-au oferit participanților, în ambianța fascinantă a Histriei, o montare reprezentativă.

Fintina Blanduziei de Vasile Alecsandri, înfățișată tot de echipa constănțeană, pe treptele de marmură de la Muzeul de istorie și arheologie din Constanța, a fost cel de-al doilea punct de interes al Festivalului. Reprezentația a marcat convingător o direcție creatoare în valorificarea clasicilor noștri, în propulsarea în actualitate a valorilor politice și estetice ale operelor lor. Despovărată de retorism, de emfază, cu accentele bine distribuite pe semnificațiile majore ale conflictului, montarea simplă, sinceră și clară, semnată de experimentatul regizor Constantin Dinischiotu, a transmis mesajul de vibrată umanitate al clasicului nostru. Sprijinită pe câteva interpretări valoroase, în primul rând pe viguroasele compoziții realizate de Romei Stănciugel (Horațiu), Lucian Iancu (Scaur), Maria Nestor (Getta), Elena Gurgulescu (Neera), Jean Ionescu (Mecena), reprezentația a dobândit expresivitate, în ciuda unor interludii de balet care-i confereau, din când în când, un necuvenit parfum vetust de operetă.

În testarea locului potrivit pentru desfășurarea unui spectacol de operă, Cheile Dobrogei s-au oferit generoase prin relieful lor auster. *Regele Istros*, spectacolul Teatrului Liric din Constanța, prezentat aici, s-a reținut pentru calitățile muzicii compuse de Iulius Szarvadi, pentru intervențiile sonore, de bogată amplexare și armonie, ale corului, pentru interpretările expresive ale cîntăreților: Anatol Covali, Aida Abadgiev Hartia, Ștefan Stoica, Iosif Buibaș, Ilie Gânțoiu. Amendat, însă, pentru multe stîngăcii și pentru insuficiența adecvare regizorală și scenografică la specificul locului, *Regele Istros* a trasat o posibilă soluție de realizare a unor variate spectacole de teatru și muzică, de largă respirație, cu caracter istoric, popular, folcloric etc.

Un moment de vîrf al Serilor constănțene, eveniment cu totul diferit de celelalte manifestări, care a avut darul de a ne reaminti pînă la ce înălțimi de spiritualitate se pot ridica valorile artei, a fost concertul corului Madrigal, dirijat de Marin Constantin, în atmosfera solemnă a Muzeului de la Adamclisi.

În ceea ce privește sugestiile oferite, în acest Festival, de seria spectacolelor bucureștene*) transplantate în spațiul natural al Dobrogei, *Fata din Andros* de Terențiu, realizată de tinăra echipă a Naționalului bucureștean, a întrunit sufragiile oamenilor de teatru, pentru adecvare la obiectivul programatic al organizatorilor. Spectacolul a validat, cu mare succes de public, ideea folosirii locului de joc oferit de ruinele cetății Calatis. *Oedip salvat* de Radu Stanca, susținut de absolvenții I.A.T.C., a adus cu el — în pofida dificultăților pe care le-a creat (și, desigur, le va mai crea) afluența publicului la Monumentul cu mozaic (care se cere anume protejat) — o propunere interesantă în ceea ce privește perspectiva lansării unor spectacole de mai mici proporții, însă lucrate cu exigență profesională. Puține idei a generat montarea, neinspirată, a Teatrului „Ion Creangă”. *Electra*, la Muzeul de arheologie din Mangalia. Iar *Zamolxe* de Lucian Blaga ar fi avut nevoie de cu totul altă ambianță, pentru ca valențele poetice și filozofice ale textului să se afirme cu relief mai pregnant. Teatrul de vară din Mamaia n-a fost un loc potrivit pentru desfășurarea acestei reprezentații, ce ridică numeroase probleme de stil și concepție.

Colocviile

Prima și ultima dimineată din săptămîna Festivalului au fost consacrate debaterilor teoretice, discuțiilor axate pe temele „Vechimea teatrului pe teritoriul României” și „Teatrul antic, azi”. Cele două întîlniri au beneficiat de bune contribuții teoretice, de opinii interesante, susținute de academicieni, profesori universitari, critici de teatru și muzică, dramaturgi, esteticieni, ziariști, regizori, secretari literari. Interesante, prin problemele atinse; importante, prin preocupările manifestate față de diferitele modalități prin care se poate înnoa firol tradiției cu arta contemporaneității; pasionante, prin înfruntările de opinii, prin polemica generată de întrebarea: cum trebuie să fie jucată astăzi clasicii?

Luîndu-se în considerare că revitalizarea miturilor antice reprezintă, una dintre sursele nesecate ale creației actuale, debaterile au scos în evidență importanța profesionalismului și a unei temeinice culturi, necesare unei atare întreprinderi, respingîndu-se, în unanimitate, atît tendințele de reconstituire muzeală, lecturile prăfuite, inexplor-

*) Despre care revista noastră s-a pronunțat pe larg la data premierelor.

sive, cît și îndrăznelele gratuite, exhibițiile teatrale. În vederea lărgirii repertoriului teatrelor noastre cu cît mai multe piese apte să pună în valoare locurile de însemnătate istorică, a fost îmbrățișată, cu entuziasm, ideea creării unei dramaturgii de actualitate, care, împreună cu operele clasice, să răspundă, plenar, acestui deziderat.

Folosirea, din ce în ce mai accentuată, în spectacolul de teatru modern, a elementelor de folclor, a determinat succinte, dar pertinente intervenții privind aspectul inserării lor în creația cultă. Și la acest capitol, problema pregătirii specializate, respingerea inculturii și a pseudo-culturii, a încercărilor mimetice sau a tendințelor vulgarizatoare, au făcut obiectul unor pasionante discuții.

Aspectul cel mai viu dezbătut a fost cel al participării publicului. Eficiența Festivalului constăntean a apărut strîns legată, condiționată chiar, de o mai largă participare a publicului; discuțiile au

analizat posibile căi de mobilizare a spectatorilor și au preconizat o mai eficientă colaborare între instituțiile de cultură și cele de turism, ca unul dintre obiectivele ce trebuie cît mai grabnic atinse pentru a asigura edițiilor viitoare o reală participare a spectatorilor.

Construite pe generoasa idee a înnobilării stagiunii estivale a litoralului, Serile de teatru antic, ca și festivalul anterior, consacrat teatrului politic, au desenat o perspectivă dintre cele mai îmbucurătoare; urmează, însă, ca proiectele de repertoriu ale unor teatre, cuprinzînd mai multe și mai reprezentative spectacole de teatru antic, să nu rămînă literă moartă. Ar fi de dorit ca toți creatorii de spectacole, din toate generațiile, regizorii, actorii, scenograful, să fie implicați mai profund în pregătirea viitoarelor ediții, pentru ca ele să poată deveni prilejul unor fructuoase competiții naționale și internaționale.

Valeria Ducea

Costinești

Festivalul spectacolelor de teatru pentru tineret (ediția I)

Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist din România a avut inițiativa organizării (în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste și cu A.T.M.) a unui Festival al spectacolelor de teatru pentru tineret, la Costinești.

Spre deosebire de festivalul găzduit de Piatra Neamț, cuprinzînd și opere din dramaturgia universală, această reuniune și-a propus trecerea în revistă a piesei românești adresate tinerilor (cu o singură excepție: *Noile suferințe ale tinărului* W. de Ulrich Plenzdorf). În același timp, Festivalul de la Costinești a ținut să impună prezențe artistice tinere — dramaturgi, regizori și actori. În acest scop, au fost invitate și două trupe studențești: a secției maghiare a Institutului de teatru „Szentgyörgyi István” din Tg. Mureș (cu *Ultima cursă* de Horia Lovinescu) și a Institutului de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale” din București (cu *Piticul din grădina de vară* de D. R. Popescu).

Deci, tinerii au fost prezenți la Costinești: începînd cu spectatorii, care, seară de seară, au umplut frumosul amfiteatru, participînd apoi la discuții cu creatorii spectacolelor văzute, și încheind cu palmaresul Festivalului.

Cel mai important merit al acestui Festival a fost privirea investigatoare asupra dramaturgiei românești contemporane (mai ales a pieselor cu subiect de actualitate). Cu acest prilej, s-a observat, nu pentru prima oară, că personajele tinere sînt înfățișate destul de sumar (nu întîmplător, premiul de opțiune repertorială l-a luat I.A.T.C., pentru *Piticul...* lui D. R. Popescu, ale cărui piese fac excepție de la această „regulă”). Opiniile spectatorilor au fost, în general, severe; ei au reproșat unor scrieri absența veridicității și a consistenței dramatice. În plus, „acești tineri, din piesele pe care le vedem, cam seamănă între ei” — spunea o spectatoare, la una dintre întîlnirile-dezbateri, și trebuie să recunoaștem că avea dreptate.

Sînt probleme mai vechi ale dramaturgiei contemporane, care au ieșit din nou în evidență, tocmai datorită grupării pieselor în funcție de criteriul destinației — publicul tînăr. Intrecere bine concepută ca temă și ca formulă, ediția I a Festivalului de la Costinești nu a fost deplin edificatoare în rezultate; să sperăm că următoarea ediție va beneficia de roadele acestei experiențe.

P. S.